

مقرمه

- هدف از این مقاله ارائه الگوریتم محاسبه نسبت دنده در گیربکس اتومبیلهای غیر اتوماتیک (دستی) مدرن است. در این مقاله، کلیه ضرایب و فرمول های ارائه شده از تجزیه و تحلیل انجام شده از دینامیک خودرو، صرفه جویی در سوخت، ارگونومی و ویژگی های جاده حاصل می شوند.
- موتور احتراق داخلی محبوب ترین منبع نیرو برای وسایل نقلیه موتوری است و با وجود پیشرفت سریع وسایل نقلیه برقی ، همچنان برای مـدت طولانی منبع اصلی پیشران برای خودروهای سنتی و هیبریدی باقی خواهد ماند. این امر به این دلیل است که از سوختهای با چگالی انرژی بـالا استفاده می کند.
 - همچنین مخزن را می توان ظرف چند دقیقه دوباره سوخت گیری کرد.
- در گیربکس های چند دنده ، طراحی کلاچ و تعداد دنده فاکتورهای اصلی هستند. در گیربکس اتوماتیک مدرن ، حتی ۹ سرعت وجـود دارد کـه به موتور اجازه می دهد تا در زمینه بالاترین راندمان خود کار کند ، بنابراین باعث کاهش مصرف سوخت می شود. اما در مورد گیربکس دستی ، این امکان وجود ندارد و همه آنها به ۵ یا ۶ سرعت مجهز هستند.

سیستم تولیر و انتقال قررت

 همانطور که می دانید تا توان تولید شده در موتور به سر چرخ ها منتقل شود، مقداری از آن تلف می شود. پس ضریبی را تعیین می کنند که با ضرب در توان، آن را به توان مفید تبدیل کند.

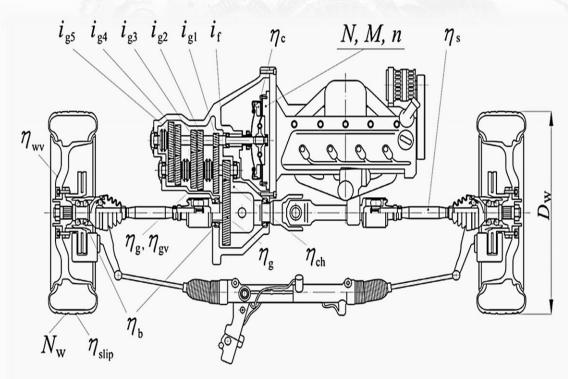

Fig. 2. Section of a 5-speed front-wheel drive and transverse-mounted transmission.

- همچنین ضرایبی برای خاصیت الاستیک و انعطاف پذیری تعریف می شود.
- لازم به ذکر است که نسبت دنده اول نه تنها از قابلیت شیب روی و الزامات دینامیکی، بلکه با در نظر گرفتن افزایش دوام کلاچ و عملکرد خودرو در شرایط ترافیکی سنگین محاسبه می شود.

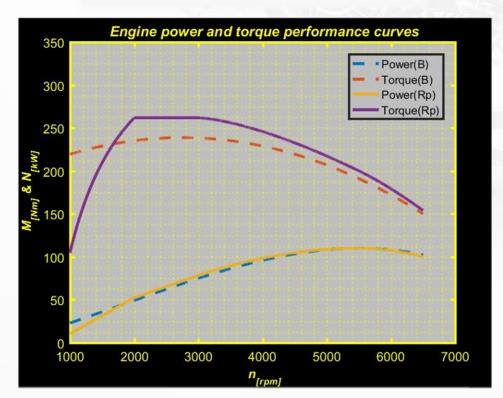
Table 1Coefficients of elasticity and adaptability of modern combustion engines and electric motors.

Engine type	e _n	e_{M}	Е
SI naturally aspirated	1.20÷2.09	1.09÷1.23	1.27÷2.55
SI turbocharged	2.08÷4.29	1.00÷1.37	2.36÷6.23
CI turbocharged	2.00÷2.93	1.05÷1.52	2.05÷4.38
Electric	→ ∞	1.90÷5.50	→ ∞

سیستم تولیر و انتقال قررت

$$P_{e} = \sum_{i=1}^{3} P_{i} \omega_{e}^{i}$$
$$= P_{1} \omega_{e} + P_{2} \omega_{e}^{2} + P_{3} \omega_{e}^{3}.$$

$$N = \begin{cases} \frac{N_{\text{M1}}}{(n_{\text{M1}} - n_{\text{idle}})} \cdot (n - n_{\text{idle}}) & \text{for : } n \in (n_{\text{idle}} \div n_{\text{M1}}) \\ \frac{N_{\text{M2}} - N_{\text{M1}}}{(n_{\text{M2}} - n_{\text{M1}})} \cdot (n - n_{\text{M1}}) + N_{\text{M1}} & \text{for : } n \in (n_{\text{M1}} \div n_{\text{M2}}) \\ \frac{M_{\text{N}} - M_{\text{M2}}}{(n_{\text{N}} - n_{\text{M2}})^p} \cdot (n - n_{\text{M2}})^p + M_{\text{M2}} \end{bmatrix} \cdot \frac{n}{9550} & \text{for : } n \in (n_{\text{M2}} \div n_{\text{N}}) \\ \frac{N_{\text{n max}} - N_{\text{N}}}{(n_{\text{max}} - n_{\text{N}})^2} \cdot (n - n_{\text{N}})^2 + N_{\text{N}} & \text{for : } n \in (n_{\text{N}} \div n_{\text{max}}) \end{cases}$$

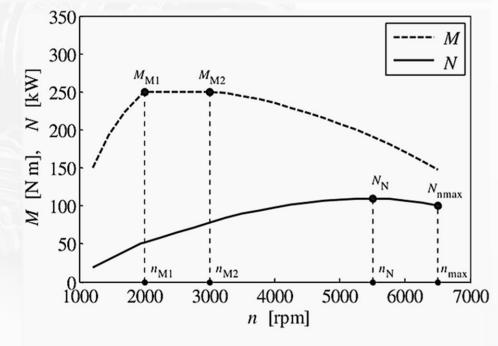
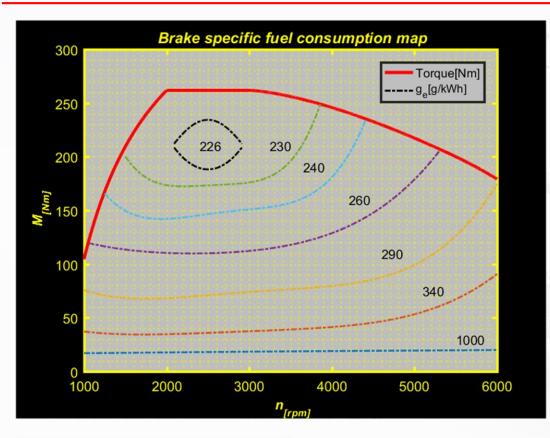

Fig. 3. Engine power and torque performance curves.

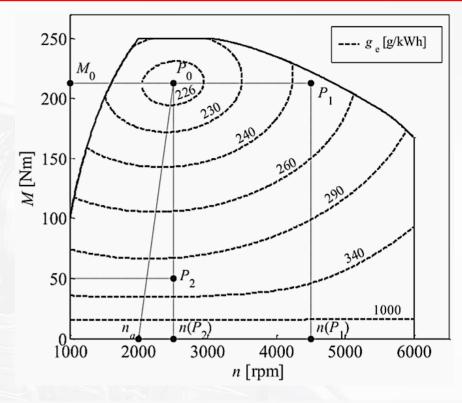

سیستم تولیر و انتقال قررت

$$g_{e}(n, M) = g_{e1}(n, M) + g_{e2}(M)$$

$$g_{e1}(n, M) = \left(1 - 0.5^{0.2 \cdot M}\right) \cdot \frac{g_{e}(P_{1}) - g_{emin}}{\left[n(P_{1}) - n_{0}\right]^{2}} \cdot \left[n - \left(n_{\alpha} + \frac{n_{0} - n_{\alpha}}{M_{0}} \cdot M\right)\right]^{2} + g_{emin} \qquad a_{1} = \frac{33.3}{M_{M}} \cdot \log_{10}\left[\frac{9.55 \cdot 10^{6} \cdot G_{Vidle} \cdot \rho_{fuel} \cdot \left[M(P_{2}) - M_{0}\right]^{2}}{M_{idle} \cdot n_{idle} \cdot \left[g_{e}(P_{2}) - g_{emin}\right] \cdot M_{0}^{2}} - 1\right]$$

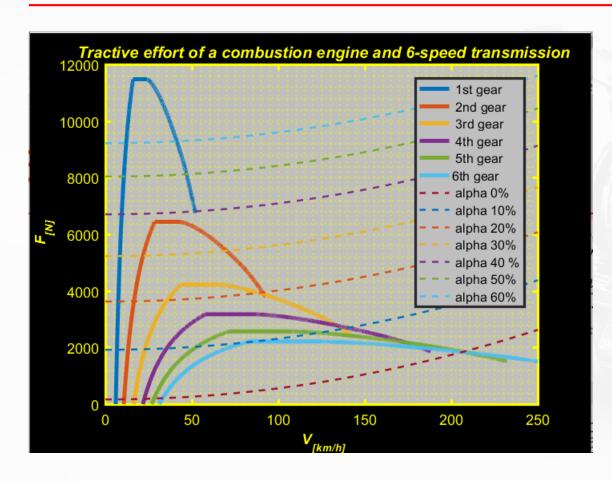

$$g_{e2}(M) = \frac{g_{e}(P_{2}) - g_{emin}}{[M(P_{2}) - M_{0}]^{2}} \cdot (M - M_{0})^{2} \cdot [1 + 0.5^{a_{1} \cdot (M - 0.1 \cdot M_{M})}]$$

$$a_{1} = \frac{33.3}{M_{\text{M}}} \cdot \log_{10} \left[\frac{9.55 \cdot 10^{6} \cdot G_{\text{Vidle}} \cdot \rho_{\text{fuel}} \cdot [M(P_{2}) - M_{0}]^{2}}{M_{\text{idle}} \cdot n_{\text{idle}} \cdot [g_{e}(P_{2}) - g_{\text{emin}}] \cdot M_{0}^{2}} - 1 \right]$$

معاسبه نيرو ها

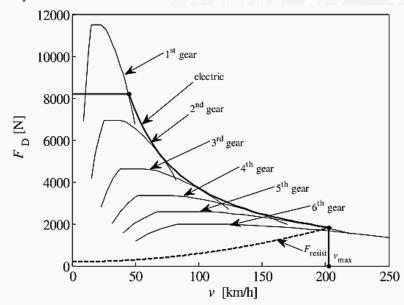
$$F_{\rm D} = \begin{cases} (1) \ M \cdot i_{\rm gx} \cdot i_{\rm f} \cdot \eta_{\rm tr} / R_{\rm d} \ if \ (1) < (2) \\ (2) \ m_{\rm t} \cdot g \cdot \mu \cdot w_{\rm D} \quad if \ (1) > (2) \end{cases}$$

$$F_{\text{aero}} = \frac{1}{2} \cdot \rho \cdot C_{\text{d}} \cdot A \cdot \left(\frac{v}{3.6}\right)^2$$

$$F_{\text{roll}} = m_{\text{t}} \cdot g \cdot f_{\text{r}}(p_{\text{t}}, \nu, G_{\text{t}})$$

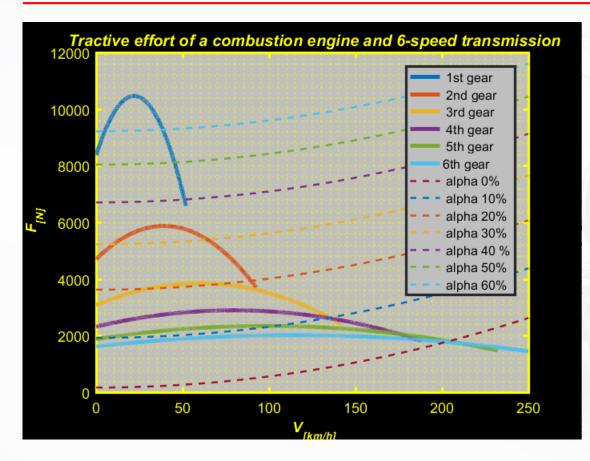
$$f_{\rm r}(p_{\rm t}, \nu, G_{\rm t}) = 8 \cdot 10^{-4} \cdot \left[5.1 + \frac{5.5 \cdot 10^5 + 90 \cdot G_{\rm t}}{p_{\rm t} \cdot 10^5} + \frac{1100 + 0.0388 \cdot G_{\rm t}}{p_{\rm t} \cdot 10^5} \cdot \left(\frac{\nu}{3.6} \right)^2 \right]$$

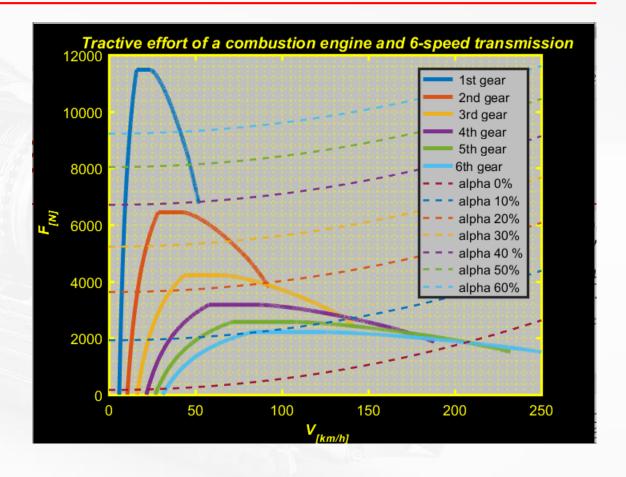
$$F_{slope} = m_t \cdot g \cdot sin\alpha$$

معاسبه نيرو ها

بهره وری و بازدهی

$$\eta_{\rm tr} = \eta_{\rm c} \cdot \eta_{\rm gearbox} \cdot \eta_{\rm fdrv} \cdot \eta_{\rm s}^i \cdot \eta_{\rm b}^j \cdot \eta_{\rm wv} \cdot \eta_{\rm slip}$$

$$\eta_{
m gearbox} = \eta_{
m g}^u \cdot \eta_{
m b}^4 \cdot \eta_{
m gv} \cdot \eta_{
m ch}$$

$$\eta_{\rm fdrv} = \eta_{\rm f} \cdot \eta_{\rm b}^2$$

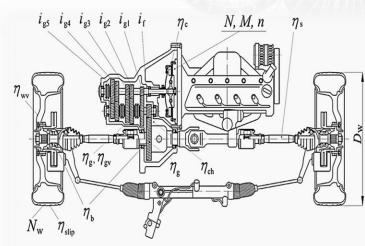

Fig. 2. Section of a 5-speed front-wheel drive and transverse-mounted transmission

$$\delta(i_{\mathsf{tx}}) = 1 + d_1 + d_2 \cdot (i_{\mathsf{gx}} \cdot i_{\mathsf{f}})^2$$

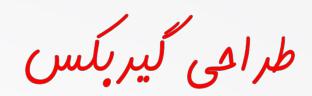
Table 3 Efficiencies of drivetrain elements.

Element	Efficiency
Single plate friction clutch (engaged) Single roller bearing Single helical gear set (gearbox / final drive) Single hypoid bevel gear set (final drive) Gearbox - 1 gear set Gearbox - 2 gear sets Gearbox - direct drive Churning losses in a gearbox Ventilation losses in a gearbox Jointed shaft Wheels - ventilation	$ \eta_{c} \approx 0.995 \div 0.998 $ $ \eta_{b} \approx 0.995 $ $ \eta_{g} (\eta_{f}) \approx 0.990 $ $ \eta_{f} \approx 0.830 \div 0.940^{*} $ $ \eta_{gearbox} \approx 0.950 \div 0.970 $ $ \eta_{gearbox} \approx 0.930 \div 0.960 $ $ \eta_{gearbox} \approx 0.980 \div 0.990 $ $ \eta_{ch} \approx 0.980 \div 0.999 $ $ \eta_{gv} \approx 0.995 \div 0.999 $ $ \eta_{s} \approx 0.995 $ $ \eta_{wv} \approx 0.990 $
Tyres – slip	$\eta_{ m slip} \approx 0.970 \div 0.990$

Smaller values for high vehicle speeds.

^{*} Strongly depends on gear geometry.

انتخاب تعداد دنده در گیربکس های دستی:

- Nominal engine Power < 70kW
- Nominal engine Power > 90kW
- 70 kW > Nominal engine Power > 90kW انتخاب دنده اول از روی شیب روی:

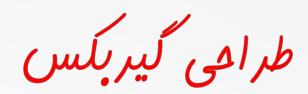
$$tg\alpha_{max} = \frac{l_{r} \cdot \mu - l_{f} \cdot f_{r}}{l + (\mu + f_{r}) \cdot h_{C}}$$

$$tg\alpha_{max} = \frac{l_{f} \cdot \mu - l_{r} \cdot f_{r}}{l - (\mu + f_{r}) \cdot h_{C}}$$

$$\frac{M_{M} \cdot i_{t1} \cdot \eta_{tr}}{R_{d}} > m_{gross} \cdot (g \cdot \sin \alpha + g \cdot \cos \alpha \cdot f_{r} + a_{start})$$

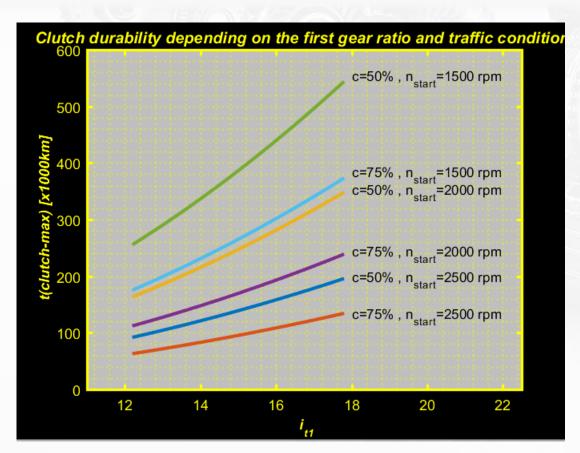
$$i_{t1} > 3.7 \cdot \frac{m_{gross} \cdot R_{d}}{M_{M}}$$

$$t_{\text{clutch_max}} \leq \frac{5.5 \cdot 10^{10} \cdot \sqrt[3]{M_{\text{M}}^2} \cdot \left(\frac{i_{\text{t1}}}{R_{\text{d}} \cdot n_{\text{start}}}\right)^2}{\left[2.5 \cdot m_{\text{t_u}} \cdot \left(\frac{1.5 + g \cdot \sin \alpha_{\text{u}}}{1.4}\right) \cdot st_{\text{u}} \cdot c + m_{\text{t_eu}}\left(\frac{1.5 + g \cdot \sin \alpha_{\text{eu}}}{1.4}\right) \cdot st_{\text{eu}} \cdot (1 - c)\right]} [\text{km}]$$

تاثیر نسبت دنده اول روی عمر کلاچ:

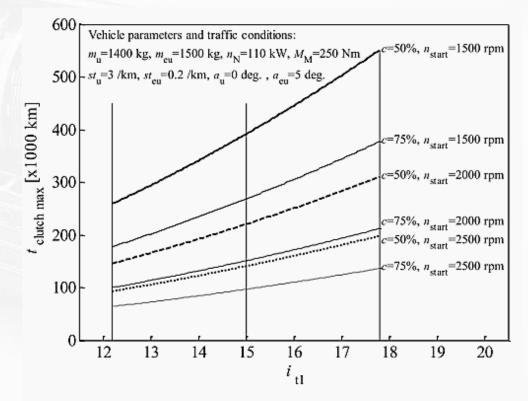

Fig. 6. Clutch durability depending on the first gear ratio and traffic conditions.

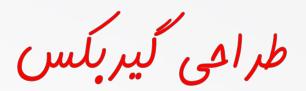
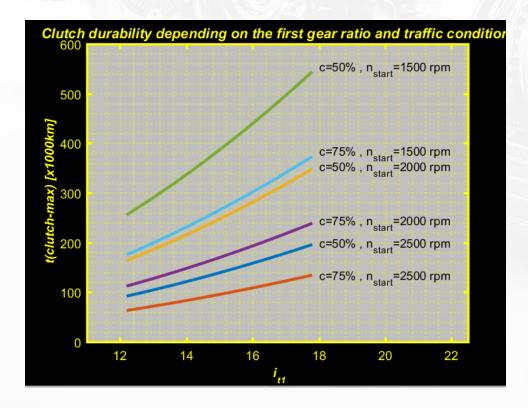

Table 6
Number of starts [1/km] from a standstill in different road conditions.

Extra urban driving	Extra urban driving Urban driving			
motorways suburban roads <0.01 0.1÷0.5	light urban traffic	medium urban traffic	heavy traffic	rush hours, city centre
	0.5÷1.0	1.0÷2.0	2.0÷5.0	5.0÷30

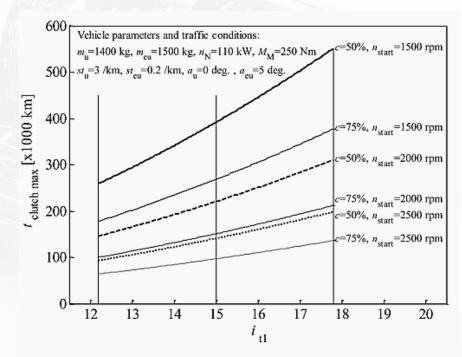

Fig. 6. Clutch durability depending on the first gear ratio and traffic conditions.

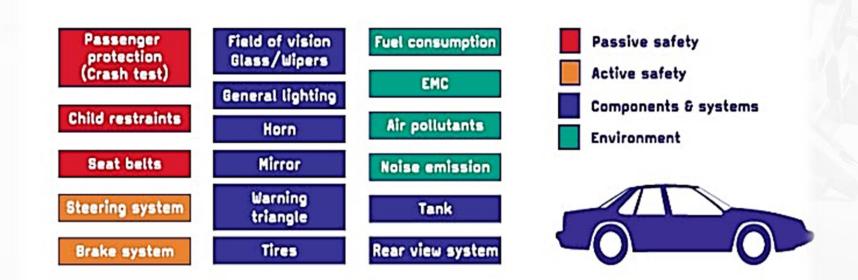

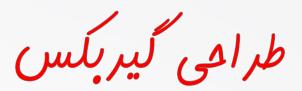
در یک خودرو معمولی در دور 1000 rpm سرعت رابطه ی دیگـری در یک خودرو معمولی در دور 1000 rpm سرعت رابطه ی دیگـری برای نسبت دنده اول ارائه می شود. $R_d < i_{t1} < 58.0 \cdot R_d$

• آخرین فاکتور برای انتخاب نسبت دنده، کاهش مصرف سوخت می باشد که از طریق تست هومولوگیشـن (Homologation test) بررسـی می شود.

Examples of tested items

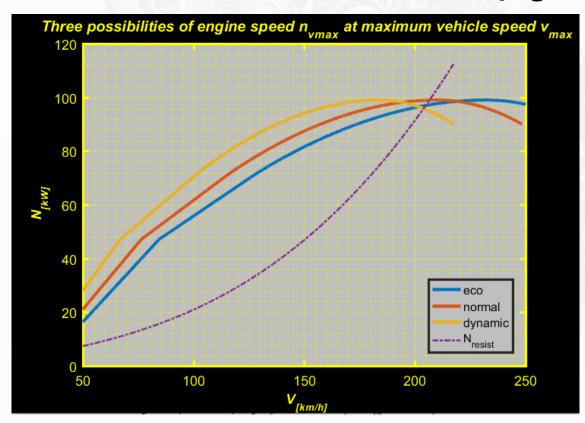

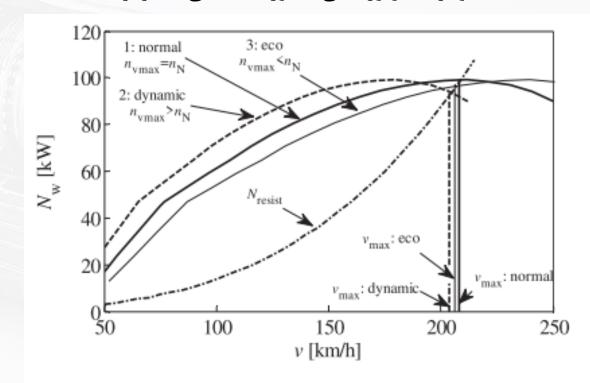

بررسی ۳ حالت ممکن برای توان دریافت شده از یک موتور:

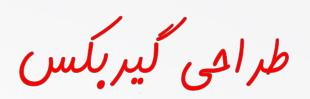
- حالت دینامیک برای موتور های کم توان با دور های نامی زیر 5500rpm استفاده می شود.
 - و حالت اکو برای موتور هایی با دور های نامی بالاتر از 6000rpm استفاده می شود.

Three possibilities of engine speed n_{vmax} at maximum vehicle speed

$$N_{\text{vmax}} = \left[\frac{M_{\text{N}} - M_{\text{M2}}}{(n_{\text{N}} - n_{\text{M2}})^p} \cdot (n_{\text{vmax}} - n_{\text{M2}})^p + M_{\text{M2}} \right] \cdot \frac{n_{\text{vmax}}}{9550} \quad \text{if : } n_{\text{vmax}} < n_{\text{N}}$$

$$N_{\text{vmax}} = \frac{N_{\text{n max}} - N_{\text{N}}}{(n_{\text{max}} - n_{\text{N}})^2} \cdot (n_{\text{vmax}} - n_{\text{N}})^2 + N_{\text{N}} \qquad \text{if : } n_{\text{vmax}} \ge n_{\text{N}}$$
$$v_{\text{max}} = 45.7 \cdot \sqrt[3]{N_{\text{v max}}} - 71.6 \cdot C_{\text{d}} \cdot A - 0.019 \cdot (m_{\text{e}} + 100) + 59.7$$

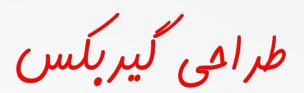
$$i_{\text{tvmax}} = \frac{R_{\text{d}} \cdot n_{\text{vmax}}}{2.653 \cdot v_{\text{max}}}$$

پیدا کردن نسبت دنده سرعت ماکسیموم:

Table 7
Suggested total number of gears and the gear for maximum speed.

Engine type	SI naturally aspirated		SI turbocharged		CI turbocharged	
Vehicle type	eco	normal	eco	normal	eco	normal
N _N [kW] 160 - 150 - 140 - 130 - 120 - 110 -	5/6 0.95+0.99	6/6 0.95÷1.05 5/6 1.00÷1.05	5/6 0.95+0.99	6/6 0.95÷1.05	6/6 0.95÷0.99	6/6 1.00÷1.05
100 - 90 - 80 - 70 - 60 - 50 - 40 -	4/5 0.95÷0.99	5/5 0.90÷1.05 4/5 1.00÷1.08	5/5 0.95÷0.99 4/5 0.95÷0.99	5/6 1.00+1.05 1.00+1.05 5/5 4/5 1.00+1.08	5/6 0.95÷0.99 4/5 1.00÷1.08	5/6 1.00+1.05 5/5 0.95+1.08
$k_{\rm v} = \frac{n_{\rm vmax}}{n_{\rm N}}$	k _v : maxmin	k _v : maxmin	k_y : maxmin	k_{y} : maxmin	n _N =3500÷4500 k _v : maxmin	n _N =3500÷4500 k _v : maxmin

$$a = \left(\frac{\frac{n_{\text{N}}}{n_{\text{vmax}}} \cdot v_{\text{max}}}{-\frac{[(b-1)^{k-1} - b^{k-1}]}{b^{k-2}} \cdot v_{\text{N1}}} \frac{(b-1)^{k-1}}{b^{k-1}}\right)^{\frac{b^{k-2}}{(b-1)^{k-1} - b^{k-1}}}$$

الگوریتم پیدا کردن دنده های میانی و دنده فرار:

$$n_{xy} = a \cdot \sqrt[b]{\nu_{Nx}}$$

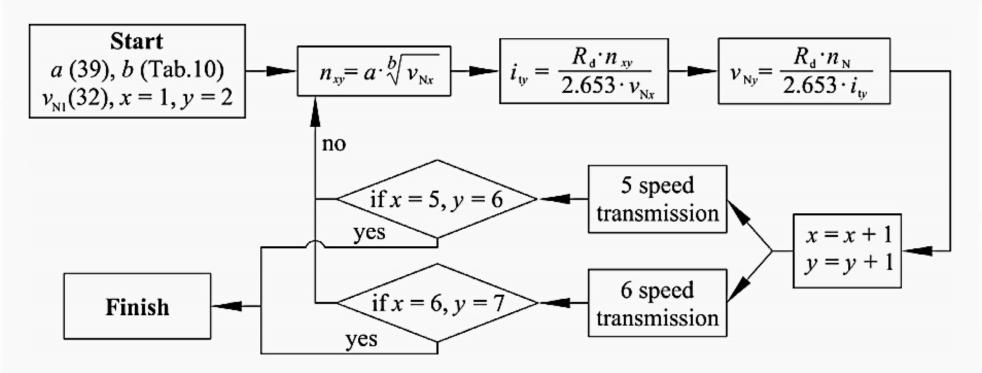
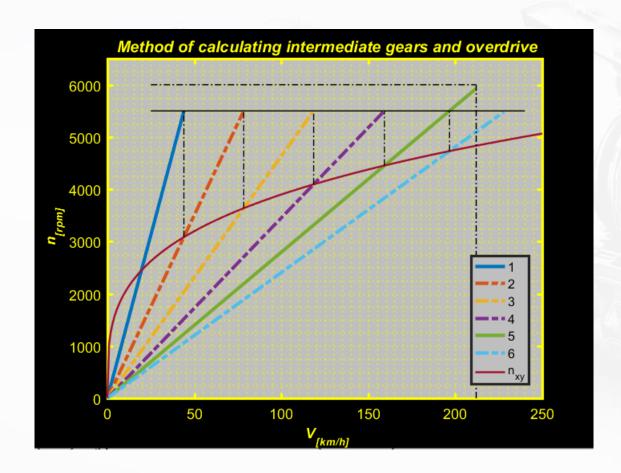

Fig. 10. Iteration algorithm for intermediate gear ratio calculation.

نمودار های سرعت:

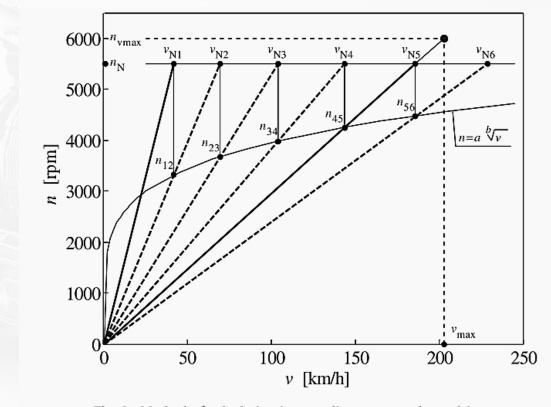
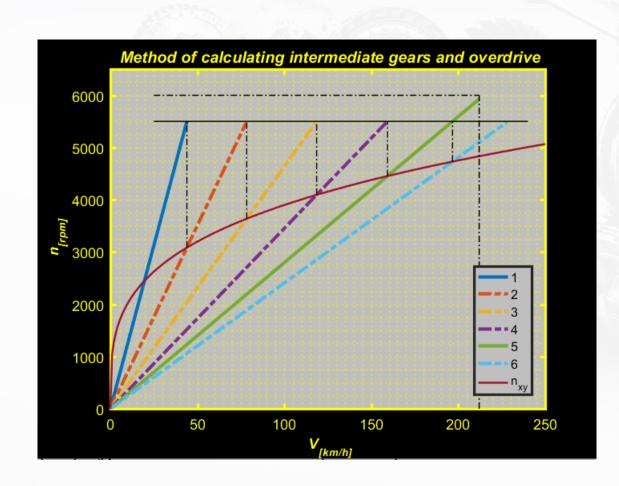

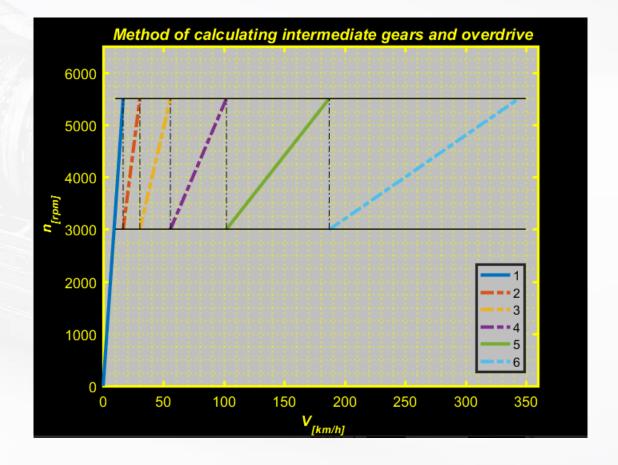
Fig. 8. Method of calculating intermediate gears and overdrive.

نمودار شبیه سازی به وسیله فرمول های کتاب در مقایسه با مقاله :

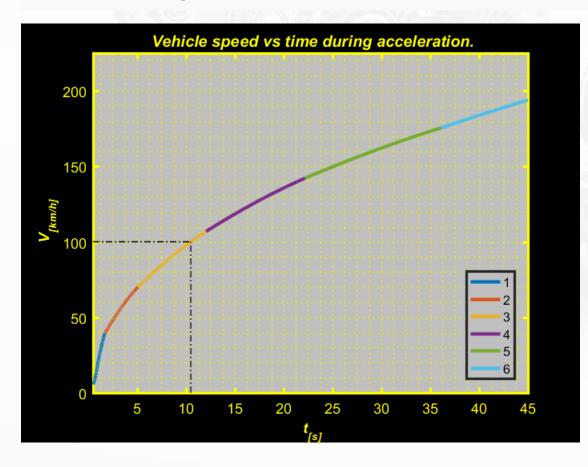

$$t_{0 \div 100 \text{ km/h}} = \int_{0}^{100} \frac{m_{t} \cdot \delta(i_{tx})}{F_{D} - m_{t} \cdot g \cdot f_{r}(p_{t}, \nu, G_{t}) - 0.5 \cdot \rho \cdot A \cdot C_{d} \cdot (\nu/3.6)^{2}} \cdot d(\nu/3.6)$$

نمودار زمان:

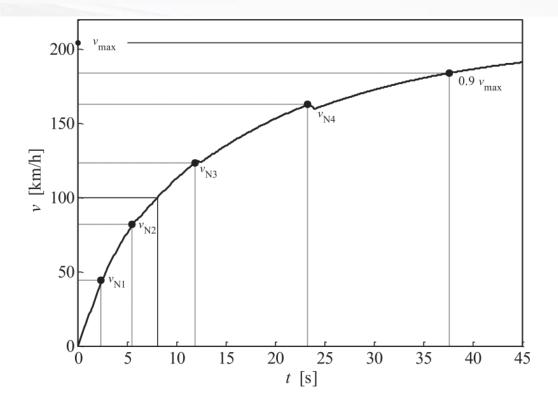

Fig. 11. Vehicle speed vs time during acceleration.